

PGS. TS. ĐẶNG TRẦN PHÒNG

TỪ ĐIỂN HÓA NHUỘM ANH - VIỆT

ENGLISH - VIETNAMESE DICTIONARY
OF TEXTILE COLORATION

NHÀ XUẤT BẢN BÁCH KHOA - HÀ NỘI

PGS. TS. ĐẶNG TRẦN PHÒNG

TỪ ĐIỂN
HÓA NHUỘM
ANH - VIỆT
(Tái bản lần thứ nhất có sửa chữa)

**ENGLISH - VIETNAMESE DICTIONARY OF
TEXTILE COLORATION**

NHÀ XUẤT BẢN BÁCH KHOA - HÀ NỘI

LỜI NÓI ĐẦU

Từ điển Dệt – May Anh Việt được Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật ấn hành lần đầu năm 1996 đã tái bản ba lần, chứng tỏ nhu cầu sử dụng ngày càng phát triển cùng với sự tăng trưởng mạnh mẽ của ngành Dệt – May. Tuy vậy, nó chưa thỏa mãn yêu cầu sâu về chuyên ngành Hóa Nhuộm của bạn đọc. Là một trong các đồng tác giả của Từ điển trên, tôi nảy ra ý định biên soạn cuốn Từ điển Hóa Nhuộm Anh Việt này. Khó khăn gặp phải là không có một cuốn Từ Điển tương tự nào xuất bản ở nước ngoài để tham khảo. Do đó tôi đã lựa chọn phương pháp riêng để thực hiện là đọc kỹ lại các sách chuyên môn viết bằng tiếng Anh (chủ yếu của Anh, Mỹ, Pháp) được xuất bản những năm gần đây để chọn ra các thuật ngữ tiếng Anh rồi chuyển ngữ sang tiếng Việt. Và đề ra một nguyên tắc là không lặp lại các từ đã có trong Từ điển Dệt – May Anh Việt. Cuốn Từ điển này bao gồm trên một vạn hai nghìn từ và cụm từ ở hầu hết các lĩnh vực trong chuyên ngành Nhuộm và liên quan từ xử lý trước (tiền xử lý), nhuộm các loại vật liệu sợi, in hoa, xử lý hoàn tất hóa học và cơ học; nước cấp và xử lý nước cấp; các loại chất trợ và thuốc nhuộm, thuốc in; đo màu và lập công thức màu sử dụng máy tính; các phương pháp thử nghiệm thuốc nhuộm và hàng nhuộm (cả độ bền màu các loại); lý thuyết nhuộm và thiết bị nhuộm, đến các vấn đề môi trường liên quan đến chất trợ và thuốc nhuộm; nước thải nhà máy nhuộm và xử lý v.v.

Chuyên ngành Nhuộm phát triển và đổi mới liên tục, số tài liệu sách và tạp chí có hạn mà tác giả có cùng hạn chế về thời gian, chắc rằng cuốn sách chưa đáp ứng đầy đủ hết yêu cầu tra cứu của người đọc. Mặc dù đã được biên soạn cẩn thận, công phu nhưng vì chưa có chuẩn thuật ngữ chuyên môn, và có một số thuật ngữ mới nên việc chuyển ngữ gặp khó khăn và chưa thật thỏa mãn. Vì thế, không thể tránh khỏi sai sót, mong nhận được ý kiến nhận xét, phê bình, tác giả xin chân thành cảm ơn trước. Mọi đóng góp phê bình xin được chuyển về Nhà xuất bản hay trực tiếp tới tác giả (theo địa chỉ ghi ở bìa sau).

Cuốn sách này trước hết nhằm phục các sinh viên đại học và cao đẳng chuyên ngành, các cán bộ kĩ thuật trẻ mới ra trường chưa thật thạo tiếng Anh, sau nữa mới tới những đối tượng quan tâm khác.

Cuốn sách được biên soạn cũng để kỉ niệm 50 năm ra Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội và hoạt động nghề nghiệp của tác giả.

Từ buổi khởi đầu (đầu năm 2009) đến suốt quá trình làm sách, tôi đã nhận được sự quan tâm, ủng hộ và giúp đỡ quý báu, thiết thực của các nhà tài trợ, đặc biệt là nhà tài trợ chính Công ty TNHH TM Tân Hồng Phát. Nhân dịp này, tôi xin bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc tới các nhà tài trợ, nhất là Giám đốc Trần Tuyền (Công ty TNHH TM Tân Hồng Phát). Trong quá trình biên soạn và hoàn thiện bản thảo, tôi cũng đã nhận được sự cộng tác và giúp đỡ nhiệt tình của các cộng tác viên Nguyễn Tố Trinh và Nguyễn Thị Hoa Lê (Công ty TNHH TM Tân Hồng Phát). Ngoài ra, K.S Trương Phi Nam (Viện Dệt - May) đã đọc và có những đóng góp ý kiến quý báu. Tôi xin chân thành cảm ơn các cộng tác viên nói trên.

Cuối cùng xin cảm ơn các cán bộ, công nhân viên Nhà xuất bản Bách Khoa - Hà Nội đã giúp biên tập, hoàn chỉnh chế bản và bản can để in và các cán bộ, công nhân viên nhà in đã in cho sản phẩm này để phục vụ bạn đọc.

Hà Nội, ngày 3/02/2010

Tác giả

Đặng Trấn Phòng

A

AATCC blue wool light standards bộ mẫu len chuẩn để đánh giá độ bền màu với ánh sáng (từ "L2" đến "L9") của Hội các nhà Hóa Dệt và Phối màu Mỹ (AATCC)

AATCC fading units đơn vị đánh giá độ phai màu của AATCC ($\Delta E = 1,7$)

AATCC Test Methods các phương pháp, phép thử của AATCC

ability to absorb ultra-violet light khả năng hấp thụ bức xạ cực tím

ability to plasticise the fibre khả năng làm dẻo hóa xơ sợi

abiotic degradability tính, khả năng phân giải phi sinh vật: *Abiotic degradability (hydrolysis, photolysis, oxidation): Tính phân giải phi sinh vật (thủy phân, quang phân, oxi hoá)*

above-atmospheric pressure áp suất trên áp suất khí quyển: *Steaming at above-atmospheric pressure: Chưng hấp ở áp suất trên áp suất khí quyển*

abrasion resistance bền với mài mòn

abrasive action tác dụng mài mòn: *The abrasive action of the rollers can lead to the formation of holes in fabric: Tác dụng mài mòn của trục có thể dẫn đến sự hình thành các lỗ trên vải*

abrasive ceramic material chất dạng gốm để mài hàng (thí dụ: đá bột tự nhiên)

abrasive-covered metal roller trục kim loại phủ lớp nhám (trong máy mài)

abridged instrument thiết bị (đo màu) rút gọn (chi đo màu ở những bước sóng lựa chọn)

abridged spectrophotometer máy phổ quang kế rút gọn, dải hẹp

abrupt change sự thay đổi bất ngờ, đột ngột

abrupt coagulation (sự) đông tụ đột ngột

absolute colour màu "tuyệt đối"

absolute dyeing property tính chất nhuộm tuyệt đối

absolute elimination loại bỏ tuyệt đối, loại bỏ hết: *Absolute elimination of all solvent: Loại bỏ hết dung môi*

absolute temperature nhiệt độ tuyệt đối (tính theo độ "Kelvin", $K = ^\circ C + 273,15$)

absolute viscosity độ nhớt tuyệt đối

absolutely accurate repeat sự lặp lại tuyệt đối chính xác (yêu cầu đối với vải sọc hoặc caro trên toàn bộ bề ngang vải khi làm bóng)

- absolutely crease-free state** trạng thái không nhăn tuyệt đối (tức là rất phẳng) (cần thiết cho vải chạy trong máy may)
- absorb light** hấp thụ ánh sáng
- absorbance** độ hấp thụ hay mật độ quang học
- absorbance measurement** phép đo độ hấp thụ hay hệ số hấp thụ
- absorbed light energy** năng lượng ánh sáng hấp thụ
- absorbed water** nước hấp thụ
- absorbent fibre** xơ sợi hút ẩm, thấm nước
- absorbent non-woven wrapper fabric** vải bọc từ vải không dệt thấm nước
- absorbing incident UV** hấp thụ của các bức xạ tử ngoại không nhìn thấy
- absorbing substance** chất hấp thụ
- absorbing surface** bề mặt hấp thụ (ánh sáng)
- absorption characteristic** đặc tính hấp thụ
- absorption coefficient** hệ số hấp thụ ánh sáng
- absorption of dye** sự kéo, hút thuốc nhuộm từ dung dịch; sự hấp thụ thuốc nhuộm
- absorption of dye ion** hấp thụ ion thuốc nhuộm
- absorption of the light** sự hấp thụ ánh sáng
- absorption spectrophotometer** máy quang phổ hấp thụ
- absorption tower** tháp hấp thụ
- absorptivity** hằng số hấp thụ hay hệ số tắt
- academic interest** hay về mặt "hàn lâm", lý thuyết
- accelerate (to)** tăng cường
- accelerated dye adsorption** hấp phụ thuốc nhuộm tăng cường
- acceleration factor** hệ số tăng cường (chẳng hạn đối với chất tẩy, được định nghĩa như tỉ lệ thuốc nhuộm tận trích khi có chất trợ đối với lượng thuốc nhuộm tận trích khi không có chất trợ)
- accelerator** chất tăng cường, tăng tốc
- acceptable exhaustion** tận trích có thể chấp nhận được
- acceptable fastness property** tính chất độ bền màu có thể chấp nhận
- acceptable light fastness** độ bền màu ánh sáng chấp nhận được
- acceptable property** tính chất có thể chấp nhận
- acceptable tolerance** dung sai có thể chấp nhận được: *The acceptable tolerances for lightness, chroma and hue: Dung sai về độ sáng, độ bão hòa và sắc màu có thể chấp nhận được*
- acceptable wet fastness** độ bền màu ướt chấp nhận được
- acceptor metal ion** ion kim loại nhận

acceptor site (for cationic dye) miền nhận (thu nạp) đối với thuốc nhuộm cation

accessibility difference sự khác nhau về khả năng tiếp nhận

accessibility of dye site khả năng tiếp nhận của miền thuốc nhuộm

accessible internal fibre water nước tiếp nhận bên trong xơ sợi

accessible structure cấu trúc dễ tiếp nhận (như PE nhuộm bằng thuốc nhuộm bazơ)

accidental fatal electrical shock phóng điện nguy hiểm

acclimatisation (sự) thích nghi khí hậu, thích ứng với khí hậu: *Acclimatisation of the bacterium: Sự thích nghi với khí hậu của vi khuẩn*

according to sample theo mẫu, đáp ứng mẫu

accredited algorithm thuật toán (trong máy tính) được công nhận chính thức

accuracy of measurement sự chính xác của phép (sự) đo

accuracy of repeat sự chính xác của rap-po in hoa

acenaphthene axenapten, $C_{12}H_{10}$ (một lớp hóa học của chất tăng trắng quang học)

acetal axetal, công thức chung $R.CH(OR')_2$ hay cụ thể hơn $CH_3CH(OC_2H_5)_2$: *Acetals are regarded as eco-friendly, being said to be completely biodegradable - Axetal được coi là thân thiện với*

môi trường, hoàn toàn phân giải vi sinh

acetaldehyde axetaldehyt, CH_3CHO

acetamide axetamit, CH_3CONH_2

acetamido group nhóm axetamido (CH_3CONH-)

acetate-acetic buffer chất đệm axetat/axetic

acetate blend fabric vải pha axetat

acetate blends hàng pha axetat

acetate continuous filament tơ phillamăng axetat

acetate ester este axetat

acetate ester group nhóm este axetat

acetic acid/sodium acetate for buffer chất đệm axit axetic/natri axetat

acetic anhydride anhidrit axetic, $(CH_3CO)_2O$

acetoacetic acid axit axetoaxetic, CH_3COCH_2COOH

acetoacetic acid derivative dẫn xuất của axit axetoaxetic (dùng tạo ra Naphtol AS-G)

acetone extraction sự chiết (trich ly) bằng axeton: *The efficiency of the washing effect can be tested by acetone extraction: Hiệu quả giặt sạch có thể thử bằng cách chiết với axeton*

acetone-soluble cellulose acetate fibre xơ axetat xenlulo hòa tan trong axeton

acetone-soluble polymer polime hòa tan trong axeton